

Sygn. akt V ACa 1347/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Aleksandra Kempczyńska (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Fronczyk

SO del. Ewa Talarczyk

Protokolant: Małgorzata Samuła

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości spółki (...) S.A.
w upadłości likwidacyjnej w W.

przeciwko (...) Bankowi Spółdzielczemu w P.

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 31 stycznia 2017 r., sygn. akt IV C 773/16

I. oddala apelację;

**II. zasądza od Syndyka Masy Upadłości spółki (...) S.A.
w upadłości likwidacyjnej w W. na rzecz (...) Banku Spółdzielczego w P. kwotę 18 750 zł
(osiemnaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
odwoławczego.**

Ewa Talarczyk Aleksandra Kempczyńska Alicja Fronczyk

Sygn. akt V ACa 1347/17

UZASADNIENIE

W pozwie 5 lipca 2016 r. skierowanym przeciwko (...) Bankowi Spółdzielczemu w P. syndyk masy upadłości spółki (...) SA w upadłości likwidacyjnej w W. wniósł o zwolnienie prawa użytkowania wieczystego dwóch nieruchomości spod egzekucji, zajętego w postępowaniu egzekucyjnym, prowadzonym na wniosek pozwanego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy D. D. pod sygn. Km 4520/15. W uzasadnieniu wskazał, iż upadła spółka w 2014 r. sprzedała Przedsiębiorstwu (...) sp. z o.o. użytkowanie wieczyste dwóch działek, które to użytkowanie wieczyste zostało następnie – w 2015 r. zbyte spółce (...) sp. z o.o. w W. za znacznie wyższą kwotę. Spółka (...) SA w sierpniu 2015 r. została postawiona w stan upadłości likwidacyjnej, a syndyk we wrześniu 2015 r. złożył oświadczenie o bezskuteczności w stosunku do masy czynności w postaci zbycia przez (...) (osobę trzecią) na rzecz H. L. (osoby

czwartej) z uwagi na to, iż czynność została dokonana w terminie roku przed dniem złożenia wniosku o upadłość, zaś wartość świadczenia upadłego przewyższa wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego. Syndyk wzywał spółkę (...) do wydania nieruchomości - bezskutecznie. Ponadto w czerwcu 2016 r. syndyk został powiadomiony przez komornika o zajęciu użytkownika wieczystego przez pozwanego. Powód wskazał, iż do naruszenia prawa powoda doszło poprzez prowadzenie egzekucji z nieruchomości osoby, która nie jest uprawniona do posiadania nieruchomości. W niniejszej sprawie tą osobą jest spółka (...) wobec tego, iż powód wystąpił przeciwko tej spółce (jako osobie czwartej) ze skargą pauliańską do Sądu Okręgowego w Warszawie. Wskazał też, iż w równoległej sprawie syndyk uzyskał zakaz sprzedaży użytkownika wieczystego. Powołał się też na art. 134 prawa upadłościowego, a także na spełnienie przesłanek z art. 127 prawa upadłościowego w zakresie transakcji między upadłym a osobą trzecią (...) oraz na treść art. 531 par. 2 k.c., w związku ze zbyciem przedmiotu na osobę czwartą (H. L.).

Postanowieniem z 13 lipca 2016 r. sąd udzielił zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego w zakresie egzekucji z użytkownika wieczystego. Postanowieniem z 13 września 2016 r. sąd odrzucił wniosek spółki (...) sp. z o.o. o dopozwanie tej spółki.

Pozwany bank w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Pozwany zarzucił, iż powództwo w niniejszej sprawie zostało wytoczone z uchybieniem terminu miesięcznego, ponieważ powód w dacie wytoczenia powództwa przeciwko spółce (...) sp. z o.o. wiedział o toczącej się egzekucji z użytkownika wieczystego, albowiem egzekucja została wszczęta w lutym 2015 r. Zarzucił też, iż powód nie ma w chwili obecnej legitymacji do wytoczenia powództwa, ponieważ nie zostało zakończone postępowanie przeciwko spółce (...) sp. z o.o., ponadto syndyk nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 841 k.p.c. Zarzucił też, iż wystąpił do komornika o zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od syndyka masy upadłości spółki (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w W. na rzecz (...) Banku Spółdzielczego w P. kwotę 7.217 zł tytułem kosztów procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna:

W dniu 13 czerwca 2014 r. spółka (...) S.A. w W. sprzedała na rzecz spółki Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w S. użytkowanie wieczyste zabudowanej nieruchomości wraz z własnością budynków, dla którego prowadzona jest księga (...) oraz użytkowanie wieczyste niezabudowanej nieruchomości, dla którego prowadzona jest księga (...) za łączną cenę 2.000.000 złotych. Cena miała zostać zapłacona w terminie określonym w umowie. Do dnia 27 maja 2015 r. zapłacono kwotę 373.983,74 złote, jednocześnie aneksem zmieniono termin zapłaty pozostałej ceny do 30 czerwca 2016 r.

W dniu 8 maja 2015 r. został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości spółki (...) SA w W..

W dniu 23 czerwca 2015 r. Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w S. sprzedało na rzecz spółki (...) sp. z o.o. w W. powyżej opisane składniki majątkowe za łączną cenę 6.000.000 zł.

Postanowieniem z 18 sierpnia 2015 r. ogłoszono upadłość likwidacyjną spółki (...) S.A. w W., obejmującą likwidację majątku dłużnika.

W dniu 17 września 2015 r. syndyk złożył oświadczenie o bezskuteczności w stosunku do masy upadłości czynności dokonanej 13 czerwca 2014 r. na podstawie art. 127 ust.1 p.u., albowiem została zdziałana w okresie jednego roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...) S.A., zaś wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego, ponieważ do dnia sporządzenia oświadczenia upadła spółka otrzymała z tytułu ceny kwotę 373.983,74 złote, zaś wartość użytkownika wieczystego według wyceny sporządzonej w marcu 2015 r. wynosi 23.802.743 złote.

Pismem z 18 września 2015 r. powód wezwał spółkę (...) sp. z o.o. w W. i spółkę Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w S. do wydania nieruchomości. Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w S. powiadomiło, że nie jest właścicielem nieruchomości ani ich posiadaczem. Spółka (...) sp. z o.o. w W. odmówiła wydania syndykowi w/w składników majątkowych.

W XX Wydziale Gospodarczym tutejszego Sądu od 15 stycznia 2016 r. pod sygn. XX GC 34/16 toczy się postępowanie z powództwa syndyka przeciwko spółce (...) sp. z o.o. o uznanie czynności prawnej z 23 czerwca 2015 r. za bezskuteczną. Do pozwu dołączono m.in. wydruki z ksiąg wieczystych, dotyczących użytkowania wieczystego działki przy ul. (...) stycznia w W. według stanu na 16 lutego 2016 r. Postanowieniem z 27 stycznia 2016 r. udzielono zabezpieczenia poprzez ustanowienie zakazu zbywania użytkowania wieczystego i własności budynków w przypadku pierwszej w/w nieruchomości oraz użytkowania wieczystego w przypadku drugiej z nieruchomości. W uzasadnieniu wskazano, iż syndyk uprawdopodobnił przesłanki z art. 127 ust. 1 p.u. –dokonanie czynności prawnej w terminie roku przed złożeniem wniosku o upadłość oraz rażąco różnicę między świadczeniem upadłego a uzyskaną ceną. Ponadto wykazano przesłanki z art. 531 par. 2 k.c. - fakt przejścia użytkowania na pozwaną oraz wiedzę pozwanego o okolicznościach, uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną.

W lutym 2015 r. w sprawie Km 4520/15 z wniosku (...) Banku Spółdzielczego w P. przeciwko (...) sp. z o.o. jako dłużnikowi oraz spółce (...) sp. z o.o. jako dłużnikowi rzeczowemu została wszczęta egzekucja z użytkowania wieczystego obu działek na skutek wyroku z 2013 r. Wpis wszczęcia egzekucji z użytkowania wieczystego obu działek został dokonany w księgach wieczystych w dniu 18 marca 2015 r.

Pismem z 17 czerwca 2016 r. Komornik Sądowy D. D. zawiadomił o terminie licytacji w/w składników majątkowych wycenionych na 25.863.000 zł.

Pismem z 23 czerwca 2016 r. syndyk wystąpił do pozwanego z wezwaniem do zwolnienia przedmiotu spod egzekucji. Pismem z 6 lipca 2016 r. pozwany wystąpił do komornika o zawieszenie postępowania egzekucyjnego i zniesienie terminu licytacji. Postanowieniem z 18 lipca 2016 r. komornik zawiesił postępowanie.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie złożonych do akt dowodów, uznając je za wiarygodne. Żadna ze stron nie kwestionowała dokumentów przedstawionych w sprawie, na podstawie których dokonano ustaleń, ani nie zgłaszała dalszych wniosków dowodowych.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo podlega oddaleniu.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 841 § 1 k.p.c. osoba trzecia może żądać zwolnienia zajętego przedmiotu spod egzekucji, jeśli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa. Wspominane powództwo jest środkiem obrony przed zajęciem przedmiotu majątkowego przez komornika. Powództwo z art. 841 k.p.c. może zostać wytoczone, gdy dochodzi do naruszenia prawa o charakterze materialnym, przysługującego osobie trzeciej do zajętego składnika majątkowego, mimo iż z formalnego punktu widzenia komornik przy dokonywaniu zajęcia nie dopuścił się naruszenia prawa procesowego.

Dla wykazania istnienia prawa powoda, które zostało naruszone, syndyk, powołuje się na art. 127 ust. 1 ustawy z 28 lutego 2003 r. - prawo upadłościowe i wskazuje, iż przez czynność spółki, co do której następnie ogłoszono upadłość doszło do uszczuplenia przyszłej masy upadłości – a zatem, iż składniki, których żąda zwolnienia spod egzekucji winny znaleźć się w masie upadłości.

Stosownie do art. 127 ust. 1 p.u., bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej.

W ocenie Sądu nie było kwestionowanym, iż czynność między upadłą spółką, a osobą trzecią - spółką (...) sp. z o.o. została dokonana w ciągu roku przed dniem zgłoszenia wniosku o upadłość. Nie było kwestionowanym, iż wniosek taki został złożony w dniu 8 maja 2015 r., zaś czynność ta miała miejsce w dniu 13 czerwca 2014 r., a zatem od daty czynności do daty złożenia wniosku o upadłość nie minął rok. Nie było też kwestionowanym, iż cena transakcyjna wynosiła 2.000.000 złotych. Strona powodowa podnosiła, iż wartość zbywanego majątku wynosi ok. 23.000.000 złotych. Wprawdzie strona powodowa powoływała się na wycenę z marca 2015 r., a więc niemal rok od daty czynności upadłego, ale strona pozwana nie kwestionowała tej wyceny. W ocenie Sądu natomiast nie jest prawdopodobnym, aby wartość użytkowania wieczystego obu działek mogła w ciągu roku wzrosnąć z 2.000.000 złotych do ok. 23.000.000 złotych. Zatem należało uznać, iż powód wykazał drugą przesłankę z art. 127 ust. 1 pu.

Wykazanie tych okoliczności skutkowało kwestionowaniem przez powoda dalszej czynności – między osobą trzecią ((...)) a osobą czwartą - spółką (...) sp. z o.o. W sprawie nie było sporne, iż między osobą trzecią - (...) sp. z o.o. a spółką (...) sp. z o.o. została zawarta umowa przeniesienia użytkowania wieczystego nieruchomości przy ul. (...) wraz z własnością budynków oraz do przeniesienia użytkowania wieczystego nieruchomości przy ul. 17 stycznia, w wyniku której składniki te zostały zbyte za cenę 6.000.000 złotych. Podstawą kwestionowania czynności między tymi podmiotami jest art. 531 § 2 k.c., zgodnie z którym w razie gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na rzecz której nastąpiło rozporządzenie, jeśli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeśli rozporządzenie było nieodpłatne. Powód wystąpił przeciwko spółce (...) sp. z o.o., jako osobie, która uzyskała korzyść, z odrębnym pozwem do sądu i sprawa toczy się w XX Wydziale Gospodarczym Sądu Okręgowego.

Konsekwencje uznania czynności prawnej za bezskuteczną dla masy upadłości określa przepis art. 134 ust. 1 p.u. Zgodnie z nim, jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a jeżeli przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości wpłaca się równowartość w pieniądzu. Ponadto zgodnie ze znowelizowanym od 1 stycznia 2016 r. brzmieniem tego przepisu, za zgodą sędziego komisarza druga strona czynności może zwolnić się z obowiązku przekazania do masy upadłości tego, co wskutek tej czynności z majątku upadłego ubyło, przez zapłatę różnicy między wartością rynkową świadczenia dłużnika z dnia zawarcia umowy, a wartością świadczenia otrzymanego przez dłużnika

Z powyższego zdaniem Sądu wynika, iż zasadniczo składnik majątkowy winien wrócić do masy upadłości. Niemniej jednak, jak wynika z ustaleń, składnik ten (prawo użytkowania wieczystego obu działek) ten jest objęty egzekucją singularną wszczętą w 2015 r. na wniosek (...) Banku Spółdzielczego w P. – wierzyciela spółki (...) sp. z o.o., ponadto egzekucja została skierowana także przeciwko spółce (...) sp. z o.o. jako dłużnikowi rzeczowemu z uwagi na to, iż wiarygodność pozwanego Banku została zabezpieczona hipoteką w 2010 r. na użytkowaniu wieczystym. Zatem w razie dalszych czynności egzekucyjnych, w tym sprzedaży licytacyjnej prawa użytkowania wieczystego oraz przyzbycia i przysądzenia prawa na rzecz nabywcy licytacyjnego, powód nie mógłby żądać powrotu prawa użytkowania wieczystego do masy upadłości. Z powyższych względów Sąd uznał, iż zajęcie prawa użytkowania wieczystego naruszało prawa powoda - syndyka.

Powód jest osobą trzecią w rozumieniu art. 841 k.p.c. Jest to bowiem podmiot, który pozostaje poza postępowaniem egzekucyjnym (nie jest uczestnikiem postępowania egzekucyjnego), a mimo to wszczęta egzekucja narusza jego prawa. W niniejszej sprawie warunek ten jest spełniony. Sąd podkreślił, że gdyby status powoda jako osoby trzeciej w rozumieniu art. 841 k.p.c. wiązać dopiero z zakończeniem procesu opartego na art. 531 § 2 k.c. przeciwko spółce (...) sp. z o.o.- a zatem, iż powód może wystąpić z powództwem dopiero po zakończeniu tego ostatniego postępowania, albowiem dopiero wtedy powstałoby dla powoda prawo, które podlegałoby ochronie w drodze art. 841 k.p.c., to dla powoda upłynąłby już w takim wypadku miesięczny termin na wytoczenie powództwa z art. 841 k.p.c., co więcej w wyniku prowadzenia egzekucji powstałyby nieodwracalne skutki prawne.

Za zasadny natomiast Sąd uznał zarzut strony pozwanej niedochowania przez powoda terminu z art. 841 § 3 k.p.c., zgodnie bowiem z tym przepisem powództwo można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu

prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych. W niniejszej sprawie żaden inny przepis nie przewiduje innego terminu.

W sprawie bezspornym jest, iż wpis wszczęcia egzekucji z użytkowania wieczystego, równoznaczny z zajęciem tego prawa w toku egzekucji, nastąpił w dniu 18 marca 2015 r. Zajęcie w egzekucji z użytkowania wieczystego następuje w stosunku do dłużnika z chwilą doręczenia mu wezwania do zapłaty długu pod rygorem przystąpienia do opisu i oszacowania, a w stosunku do osób trzecich z chwilą dokonania wpisu w księdze wieczystej (art. 1004 k.p.c. w zw. z art. 925 § 1 k.p.c.). Powód podnosił, iż nie mógł w tym czasie podjąć żadnych czynności, albowiem nie było prawomocne postanowienie o ogłoszeniu upadłości. Niemniej jednak w niniejszej sprawie termin określony w art. 841 k.p.c. nie rozpoczął biegu od daty wpisu wszczęcia egzekucji. Jest bowiem oczywistym, iż w tej dacie nie był nawet zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości. Przepis ten uzależnia rozpoczęcie biegu terminu od dowiedzenia się przez osobę trzecią o naruszeniu prawa, a nie od chwili naruszenia prawa. W niniejszej sprawie datą tą nie może być też zawiadomienie powoda przez komornika o wyznaczeniu terminu I licytacji, albowiem to nie licytacja użytkowania wieczystego miałyby naruszać prawo powoda, ale samo zajęcie prawa użytkowania wieczystego. Licytacja jest bowiem dalszą czynnością egzekucyjną. Naruszenie nastąpiło przez zajęcie, albowiem była to pierwsza czynność w postępowaniu egzekucyjnym skierowana do prawa użytkowania wieczystego i zajęcie oznacza, iż inny podmiot (pозwany) rości prawa do zajętego przedmiotu.

W ocenie Sądu powód dowiedział się o zajęciu najpóźniej w styczniu 2016 r., albowiem w tej dacie powód wniósł pozew przeciwko spółce (...) sp. z o.o. o uznanie czynności za bezskuteczną, zaś do pozwu zostały dołączone wydruki z ksiąg wieczystych, prowadzonych dla obu praw użytkowania wieczystego. Oznacza to, iż w tej dacie powód wiedział o zajęciu prawa użytkowania wieczystego, a zatem najpóźniej od tej daty rozpoczął bieg termin miesięczny na wytoczenie powództwa w niniejszej sprawie. Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 5 lipca 2016 r., a zatem z przekroczeniem terminu miesięcznego, co prowadzi do oddalenia powództwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 §1 i 3 k.p.c., na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego wraz opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Sąd oddalił wniosek powoda o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania przeciwko spółce (...) sp. z o.o., albowiem wobec niewykazania przesłanki wytoczenia powództwa we właściwym terminie, zawieszenie postępowania w celu oczekiwania na rozstrzygnięcie w równoległe toczącej się sprawie i prowadzenie dalszych czynności dowodowych jest bezprzedmiotowe. Z tego samego względu Sąd nie badał, czy wobec treści art. 841 § 2 k.p.c. w sprawie zachodziła legitymacja bierna grupowa, a zatem, czy powód winien był pozwać także dłużnika (spółkę (...) sp. z o.o.).

Sąd odrzucił wniosek spółki (...) sp. z o.o. o dopozwanie tej spółki jako niedopuszczalny. Ta spółka jako podmiot trzeci nie mogła zgłosić takiego wniosku. Zgodnie z art. 841 par. 2 k.p.c., jeśli pozwany (wierzyciel) zaprzecza prawu powoda, należy też pozwać dłużnika. Pozwanie następuje na skutek czynności powoda - strony procesu. W takim wypadku w razie podniesienia wyżej wskazanego zarzutu przez pozwanego z takim wnioskiem o dopozwanie winien był wystąpić powód. Dlatego tej pisma spółki (...) sp. z o.o. nie można było nawet potraktować jako pisma sygnalizacyjnego, uzasadniającego wezwanie tej spółki w charakterze pozwanego przez sąd z urzędu.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa procesowego poprzez błędną wykładnię i błędne zastosowanie:

a) art. 233 oraz 841 par 3 k.p.c. poprzez wykazanie, że termin jednego miesiąca upłynął z chwilą wystąpienia z pozwem o ubezskutecznienie czynności wobec H. L. tj. w styczniu 2016 roku, podczas gdy zdaniem powoda termin ten można było liczyć dopiero od dnia zawiadomienia powoda przez komornika o licytacji;

b) art. 177 par 1 k.p.c. poprzez uznanie, że nie zachodzą przesłanki do zawieszenia postępowania, gdy tymczasem zdaniem powoda takie przesłanki powstały albowiem dopiero w chwili wydania wyroku w sprawie o ubezskutecznienie czynności w innym, równoległe toczącym się postępowaniu o uprawdopodobnienie roszczenia (na podstawie art. 841

k.p.c.), które powstało na podstawie wpisu zakazu sprzedaży nieruchomości stało by się roszczeniem do wydania nieruchomości na zasadach określonych w art. 134 p.u.

W związku z powyższym powód wniósł o zmianę przedmiotowego wyroku i wydanie wyroku co do meritum poprzez uznanie roszczeń powoda ewentualnie uchylenie przedmiotowego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów procesu wg. norm przepisowych w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II Instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że istotne ustalenia faktyczne, mające znaczenie dla oceny prawidłowości zaskarżonego wyroku nie są kwestionowane przez apelującego. Sąd Apelacyjny ustalenia te akceptuje, przyjmując za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

W świetle prawidłowo ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 841 § 3 k.p.c. Stosownie do tego przepisu powództwo o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych. W powołanej normie prawnej ustawodawca ograniczył zatem czasowo możliwość skorzystania z uprawnienia zmierzającego do ochrony prawa naruszonego w wyniku skierowania do niego egzekucji. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 57/07 miesięczny termin z art. 841 § 3 k.p.c. ma charakter materialny (prekluzyjny), a nie procesowy i nie podlega przywróceniu. Wspomniany termin jest bowiem jedną z przesłanek skuteczności zgłoszonego przez osobę trzecią żądania zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji. Pogląd o materialnym charakterze omawianego terminu jest powszechnie akceptowany w orzecznictwie (por. wyroki Sądów Apelacyjnych: w Ł. - z dnia 11 września 2014 r., I ACa 320/14; w B. - z dnia 20 grudnia 2013 r., I ACa 607/13; w S. - z dnia 17 kwietnia 2013 r., I ACa 79/13; w K. - z dnia 13 marca 2013 r., I ACa 1164/12). Wobec zastosowanej konstrukcji prawnej zbadanie kwestii formalnej związanej z zachowaniem terminu wyprzedza merytoryczną ocenę żądania i następuje z urzędu, a nie na zarzut strony pozwanej (jak w przypadku terminu przedawnienia). Wynika to z faktu, że wniesienie powództwa ekscydencyjnego po jego upływie stanowi podstawę oddalenia powództwa bez potrzeby oceny jego merytorycznej zasadności.

Odnosząc się do ustaleń i wniosków odnośnie rozpoczęcia biegu terminu z art. 841 § 3 k.p.c. zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, że powodowa spółka dowiedziała się o naruszeniu jej praw już styczniu 2016 r., albowiem w tej dacie powód wniósł pozew przeciwko spółce (...) sp. z o.o. o uznanie czynności sprzedaży za bezskuteczną, zaś do pozwu zostały dołączone wydruki z ksiąg wieczystych, prowadzonych dla obu praw użytkowania wieczystego według stanu na dzień 16 lutego 2016 r., czyli z wpisem wszczęcia egzekucji, dokonany w dniu 18 marca 2015 r. Wskazać należy, że na zajęcie nieruchomości składają się czynności określone w art. 923 i 924 k.p.c. i chociaż skutki zajęcia mogą wystąpić w odmiennym czasie względem różnych osób, to dokonanie wpisu o wszczęciu egzekucji w księdze wieczystej stanowi ostateczny termin zajęcia nieruchomości w stosunku do wszystkich, jeżeli wcześniej nie uzyskali wiedzy o tym zdarzeniu. Czynność podjęta przez komornika w trybie art. 924 § 1 k.p.c. została zatem ustalona na podstawie wpisów w księdze wieczystej, które mają charakter jawny. Uwzględniając powyższe w ocenie Sądu Apelacyjnego najpóźniej w dacie złożenia pozwu przeciwko spółce (...), to jest 15 stycznia 2016 r., powód wiedział o naruszeniu jego prawa i była to rzeczywista, faktyczna wiedza o wszczęciu egzekucji, a zarazem zajęciu użytkowania wieczystego nieruchomości, opisanych w pozwie.

Sąd Apelacyjny aprobuje wyrażane w judykaturze stanowisko, że dniem, w którym strona dowiedziała się o naruszeniu prawa, jest - według art. 841 § 3 k.p.c. - dzień, w którym strona faktycznie dowiedziała się o zajęciu przedmiotu, a nie dzień, w którym mogła się o nim dowiedzieć przy dołożeniu należytej staranności (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2007 r., V CSK 275/07). Wbrew zarzutom skarżącego, również Sąd Okręgowy uwzględnił powyższy pogląd. W efekcie rozpoczęcie biegu omawianego terminu nie jest uzależnione od doręczenia osobie trzeciej zawiadomienia przez Komornika o zajęciu bądź też zawiadomienia o terminie licytacji. Zauważyć przy tym należy, że w ustalonym

stanie faktycznym sprawy podniesiony w uzasadnieniu apelacji zarzut naruszenia art. 847 § 2 k.p.c. jest chybiony. Zgodnie z jego dyspozycją obowiązek zawiadomienia o zajęciu ruchomości osób trzecich przez komornika powstaje jedynie w wypadku wskazania przez dłużnika takich osób wraz z podaniem ich adresów. Żaden przepis prawa nie nakazuje przy tym organowi egzekucyjnemu czynienia ustaleń w tym zakresie z urzędu, czy też poszukiwania ewentualnych podmiotów, którym przysługuje prawo żądania zwolnienia zajętych przedmiotów od egzekucji.

Z tych wszystkich względów uznać należało, że skoro powód dowiedział się o wszczęciu egzekucji z praw objętych pozwem w dniu w styczniu 2016 r., zaś pozew w sprawie został wniesiony w dniu 5 lipca 2016 r., to prawidłowo uznał Sąd Okręgowy, że skarżący uchybił miesięcznemu terminowi z art. 841 § 3 k.p.c. Dodatkowo wskazać należy, że stanowisko powoda w zakresie zachowania terminu do wniesienia powództwa o zwolnienie spod egzekucji jest wewnętrznie sprzeczne. Zdaniem powoda mógł on wykazać, że mogłoby dojść do naruszenia jego praw podmiotowych dopiero wówczas, gdy mógł legitymować się co najmniej dowodem wystąpienia z pozwem o ubezskutezczenie oraz zakazem zbywania nieruchomości. W sprawie o sygnaturze akt XX GC 34/16, toczącej się przed Sądem Okręgowym w Warszawie, w dniu 27 stycznia 2016 r. zostało wydane postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia poprzez ustanowienie zakazu zbywania użytkownika wieczystego i własności budynków w przypadku pierwszej z w/w nieruchomości oraz użytkownika wieczystego w przypadku drugiej z nieruchomości. Tym samym według stanowiska samego powoda najpóźniej w dniu 27 stycznia 2016 r. ustały wszelkie przeszkody do wytoczenia niniejszego powództwa. Materiał dowodowy zawarty w aktach sprawy daje zatem podstawy do uznania, że powództwo jest spóźnione.

W tych warunkach bezprzedmiotowe jest ustosunkowanie się do podniesionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 177 par 1 k.p.c. poprzez uznanie, że nie zachodzą przesłanki do zawieszenia postępowania, gdyż z uwagi na brak omówionej na wstępie przesłanki formalnej, Sąd Okręgowy zasadnie oddalił wniosek o zawieszenie i odstąpił od merytorycznej oceny zasadności powództwa.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji wyroku. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 9 i § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia apelacji w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Ewa Talarczyk Aleksandra Kempeczyńska Alicja Fronczyk